

31. Орлик В.М. Податковий тиск на торгівельно-промислове населення Російської імперії та реформа Єгора Канкріна 1824 р. Вісник податкової служби України. №9, 2008. С.74-76.
32. Орлик В.М. Податкові органи Російської імперії в Україні (історіографія проблеми) // Український історичний журнал, 2005. - №4 (463). – С.190-199.
33. Орлик В.М. Подушна система оподаткування в українських губерніях Російської імперії в кінці XVIII – середині XIX ст. Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Вип. XII. Київ.: Ін-т історії України НАН України, 2006. С.119-125.
34. Орлик В.М. Проблеми історії податкової політики Російської імперії в українському селі кінця XVIII – початку XX ст. в “аграрній” історіографії./Історія України. Маловідомі імена, події, факти. (Збірник статей). Випуск 27. К.: Інститут історії НАН України, 2004. С.224-239.
35. Орлик В.М. Фінансова політика Російської імперії в українських губерніях у XIX ст. (історіографія проблеми). // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – Вип. XI. – Київ.: Ін-т історії України НАН України, 2006. – С. 85-95
36. Орлик В.М., Павленко В.О. Грошовий вимір господарства українського селянства в середині XIX ст. (на матеріалах села Мліїв, Черкаського повіту Київської губернії). Український селянин. 2020. Вип.24. С.42-48. <https://doi.org/10.31651/2413-8142-2020-24-Orlyk-Pavlenko>
37. Орлик М. В. Розвиток дрібного кредитування у Наддніпрянській Україні у другій половині XIX – на початку XX сторіч. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки: зб. наук. пр. Кропивницький : ЦНТУ, 2020. Вип. 5 (38). С. 83-96.
38. Орлик С.В. Еволюція системи оподаткування нерухомого майна в Російській імперії наприкінці XVIII – початку XX ст. (на матеріалах українських губерній). дис. ... кан. екон. наук: 08.00.01. Кіровоград, 2012. 246 с.
39. Орлик С., Орлик М. (2022). Проблема становлення та розвитку банківського кредитування в Наддніпрянській Україні (друга половина XVIII – початок XX ст.): сучасний науковий дискурс вітчизняних учених. « Соціум. Документ. Комунікація», (15), 122-153. <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2022-15-122-153>
40. Orlyk S., Palchevich G. & Orlyk M. Mutual credit societies of Naddnieper Ukraine in the credit system of the Russian Empire (second half of 19th – early 20th century). *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. Т. 4. № 39. С. 415–428

***

Олена Швець (Кропивницький, Україна)
ORCID: 0000-0003-1313-7236

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ОЦИФРОВУВАННЯ НУМІЗМАТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ

THE STANDARDIZATION OF THE PROCESS OF DIGITIZATION OF NUMISMATIC OBJECTS

Стандартизація – досить важливий аспект будь-якої сфери діяльності та наукових досліджень, для яких необхідні створення та розробка чітких нормативних документів, заснованих на певних консенсусах, що можуть допомогти у вирішенні більшості сучасних проблем, підвищенні ефективності та якості дослідницького процесу. [1]

Ці стандарти мають містити ряд вимог, обов'язкових для дотримання, а також загальних правил для неодноразового користування задля отримання та впорядкування даних та інформації на прикладі стандартів, що присвячені процесам оцифрування та конверсії документів, які були розроблені Міжнародною організацією зі стандартизації ISO (International Organization for Standardization). [2] Більшість із цих вимог формується на підставі переліку методів, норм, алгоритмів та послідовностей їх виконання з роз'ясненнями та методичними рекомендаціями.

У нумізматичному середовищі вже давно використовуються певні стандарти для оцінки та визначення металів, ідентифікації, датування, тиражу, монетних дворів та приватних знаків, штемпелів, зважування дорогоцінних металів, сформована нумераційна система та система номінальної вартості.

Нумізматичною спільнотою також використовується стандартна міжнародна термінологія оцінювання та скорочення, ідентифікаторів, індексування монетних дворів, номіналів монет та монограм.

Більшість цих даних у скороченому вигляді та у вигляді таблиць зустрічаються у серіях нумізматичних каталогів «Стандартний каталог монет світу», що публікуються Krause Publications, одним із підрозділів – Active Interest Media. [3]

При використанні під час нумізматичних досліджень сучасних інформаційних технологій (які у свої дослідженнях висвітлюють Орлик В., [4-5] Жданович О., [6] Кузьменко О., [7] Нечитайло В. [8] та Шпортун О. [9]) сьогодні відбувається переведення всіх об'єктів історичних досліджень з аналогового вигляду у цифровий, придатний для запису на електронні носії. Цим обумовлене неминуче створення інтегрованих баз даних, наприклад, таких, як музейні колекції, інтерактивні електронні каталоги, що містять не тільки текстові дані, а й об'ємні макети. Отже, сьогодні сучасне обладнання надає можливість оцифрування будь-яких об'єктів будь-якої форми, текстури та розміру.

Задля формування серйозних єдиних електронних баз даних для українських музеїв, інститутів та архівів, дані з яких у майбутньому можна було б використовувати для проведення високоякісних досліджень і реконструкцій, а також для зберігання в них графічних зображень, сканів, текстових даних та тривимірних моделей тощо. З урахуванням особливостей оцифрування саме нумізматичних об'єктів та їх різновидів окреслюємо одну з важливих проблем цього процесу, – це гостра необхідність створення ряду стандартів системи цифрової фільтрації, кодування, оптимізації, розробки метричної системи, системи розрахунків, методики та методології, які можна було б оперативно розширювати та вдосконалювати відповідно до потреб науковців.

Найперше варто звернути увагу саме на питання доведення достовірності та доказової сили цифрового документа, стратегії його створення (технічні вимоги, формат, дозвіл, параметри корекції

кольору, кута нахилу та ін.), вимог до робочого середовища та обладнання, корекції, вимог щодо зберігання, вільного доступу до нього та керування ним.

Один із прикладів, які можна використати під час розробки стандартів двомірного графічного оцифрування нумізматичного об'єкта, – “Chart of Coin Sizes by Millimeters” [10] – таблиця розмірів монет у міліметрах, що побудована на міжнародній метричній системі та спеціально розроблена, яку представляють у своїх каталогах Krause Publications для нумізматів і таким чином повністю задовольняють їх потреби у цьому напрямку досліджень.

Розробка таких, на перший погляд, досить примітивних, але насправді фундаментальних речей, переведення їх у цифровий вигляд, а, в міру можливостей, і автоматизування, стане першим кроком для побудови потужного єдиного масиву точних та офіційних даних.

Упровадження сучасних технологій у процеси історичних досліджень – великий крок, але без чітко встановлених кордонів, обмежень та вимог, а також відсутності нормативних документів, що регламентують процес оцифрування (у більшості країн вони знаходяться на стадії розробки), ми ризикуємо втратити час та отримати багато не достовірної або не повної інформації, що унеможливить усю подальшу роботу з отриманими даними.

ЛІТЕРАТУРА :

1) Загальні поняття стандартизації, терміни й визначення. “Метрологія, стандартизація та управління якістю”/ Л.П. Клименко, Л.В. Пізінцалі, Н.І Александровська, В.Д. Євдокимов - – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/36004/>

2) International Organization for Standardization [Електронний ресурс]. URL: <https://www.iso.org/ru/home.html>

3) Active Interest Media [Електронний ресурс]. URL: <https://www.aimmedia.com/home-group/>

4) Орлик В.М. Інформаційний потенціал WEB-ресурсів у нумізматичних дослідженнях (на прикладі монет держав хрестоносців). Архівознавство та джерелознавчі галузі знань: проблеми взаємодії на сучасному етапі. К., 2013. С.129-133.

5) Орлик В., Орлик С., Лузанова А. 2020. Інформаційний потенціал офіційних сайтів музеїв у нумізматичних дослідженнях та популяризації діяльності музейних установ. Соціум. Документ. Комунікація. Серія: Історичні науки. Вип.10. С.392-422.

6) Жданович А.В. Историческая информация в Интернет. Краткая история сети Интернет и использование ее информационных ресурсов / Жданович Алексей // Історіографічні дослідження в Україні. - 2000. - 10. - С. 336-347.

7) Козьменко О. В. Проблеми створення і використання електронних інформаційних ресурсів для потреб аналітиків і науковців / О. В. Козьменко, О. В. Кузьменко, К. М. Жулінська // Вісник Української академії банківської справи. – 2012. – 1(32). – С. 90-96.

8) Нечитайло В.В. Інформаційний потенціал Інтернет-ресурсів у вивченні проблем грошового обігу України-Гетьманщини. Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Серія «Історичні науки». Вип. 7. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 77-87.

9) Шпортун О. Проблеми використання сайту «Auction.violity.com» в нумізматичних дослідженнях. Збірник праць IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми нумізматика в системі допоміжних історичних дисциплін». Кіровоград–Київ–Переяслав-Хмельницький, 2016. С. 125–127.

10) Chart of Coin Sizes by Millimeters / 2000 “Standard Catalog of World Coins”, 1901- Present. Chester L. Krause, Clifford Mishler, Krause Publications, 1999. P. 23.

***

Ольга Собчук (Кропивницький, Україна)

ORCID: 0000-0003-3652-9494

НУМІЗМАТИКА У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ ВОЛОДИМИРА ЯСТРЕБОВА

Серед відомих істориків центру та півдня України другої половини XIX століття вагоме місце належить Ястребову Володимирі Миколайовичу (1855-1898) – історику, археологу, етнографу, педагогу. Вивчаючи архівні документи та проводячи археологічні дослідження, він започаткував вивчення історії степової України на науковому рівні. Зібрані, проаналізовані та систематизовані ним матеріали стали частиною музейного зібрання Єлисаветградського Земського реального училища (далі – ЄЗРУ), лягли в основу ряду публікацій у спеціальних наукових виданнях, наукових звітів та монографічних праць. Найбільшу увагу історик приділяв археологічним дослідженням та збиранню етнографічних матеріалів. Водночас, серед наукового доробку вченого зустрічаються відомості, що належать і до інших галузей історії.

Переважна більшість наукових праць В. Ястребова – спеціалізовані та відносяться до різних історичних дисциплін: археології, етнографії, фольклористики, археографії, історії, палеографії, біографістики. Спеціальних аналітичних досліджень у галузі нумізматика серед відомих робіт вченого на даний час не виявлено. Виконуючи обов'язки завідувача історико-географічного музею при ЄЗРУ, Володимир Ястребов опікувався поповненням та зберіганням